

פרק ט

יהרמב"ן ד"ל בפנינת תצא (רבינו
 כב, ט האריך מאד בענין זה, ואמר כי טעם
 שליח הקן שלא נתאחד כמו שהאריך שם,
 וכן פירש טעם אותו ואת בנו שלא נתאחד,
 וזה דעתו במצות שצוה השם יתברך להעם
 אשר בחר לקבוע בהם מדות טובות להטיב
 להם מבלי שהוא יתברך מקבל דבר טובה
 מזה רק להטיב לנו וגו' זהו יסוד דעתו.

וע"פ כי אין ראוי להשיג על הרב הגדול ד"ל
 מכל מקום תורה היא וללמוד אנו
 צריכים, כי גם בזה לא נזהר דעתו ולא שקטה
 רוחו בקורבן

אצל מדברי תכמים נראה שאין לומר כי
 המצות שנתן השם יתברך בשביל
 המקבל שהוא האדם, רק הוא גירמת מצד
 השם יתברך הגורר על עמו גירמת כמו מלך
 הגורר גירדה על עמו, אף כי האמת ימשך
 מזה מצד שהיא מקיים הגזירה שנתן עליה
 הטוב וההצלחה שאין אותה הצלחה, מכל
 מקום אין התולד והגירמה שנתנה לטוב אל
 המקבל. ומה שאמר ונתנה יצאנו וי
 לעשות והקיים והטוב לטוב לנו (וי גירמה ב
 מס אין הפירוש שהוא יענין צוה המצות
 בשביל להטיב לנו שאין זה כן, רק הוא
 יתברך אתו עלינו כמלך הגורר רק שהצוה
 והאנו היא לטוב לנו ליתנו משהו וזהו אנו
 נקיים והמצות, ולא שנתנה והצוה והאנו לטוב
 לנו.

ולמש"ן דאמר שעושה מדותיו רחמים ואינם
 אלא גדרות, פירוש שאין ראוי שיהיו
 מדות השם יתברך אשר הוא מנהיג עלומו
 בתמידות על ידי רחמים רק בדין ובכבוד,
 כי הגזרה הוא לפי חכמתו יתברך ודבר זה
 ראוי למלך אשר מולך על הכל להנהיג כאמת
 ובישר, אבל הרחמנות אין בו מדת אמת כי
 מרחם אף שאינו ראוי, ועם כי הוא יתברך
 עושה כדאי רחמים עם הבריות מכל מקום
 עיקר המדה שהיא בתמידות הוא מדת הדין
 שבה מנהיג את עלומו, ולכך תמצא בכל
 מעשה בראשית שם אלהים לפי שכראי בדין
 ומנהיגו בדין, רק ראה הוא יתברך שאי אפשר
 לעולם לעמוד בדין שתף עם הדין מדת
 רחמים, ומכל מקום הנהגה התמידית היא
 דין לפי שהוא ישר ודבר זה ראוי, והאומר
 על קן צפור יגיעו רחמיך הוא עושה מדותיו
 שהוא יתברך מנהיג בהן עלומו רחמים,
 שהוא מנהיג עלומו בתמידות כרחמים, ודבר
 זה הוא יציאה מן הידור מה שאין ראוי.

והרמב"ם ד"ל כתב בסי' מורה נבוכים (ה"ג
 פ"ה) כי טעם שליח הקן כי
 הביעים ששוכבת אדם עליהם והאפודות
 הצריכים לאדם על הרוב אינם ראויים לאכילה
 וכי ועל הרוב יהיה סבה להניח הכל כי מה
 שלוקח ברוב הפעמים אינו ראוי לאכילה
 ואם אלו הצערים הנפשיים חסה התורה
 עליהם בכהמות ועופות כל שכן בבני אדם.

הגן בפרק אין עומדין (בפנות לג, ט) האומר
 על קן צפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר
 שמך מודים מודים משתקין אותו, ע"כ.
 וקאמר בגמרא בשלמא מודים מודים מחזי
 כשתי רשויות, ועל טוב יזכר שמך נמי
 דמשמע על הטובה ולא על הרעה והגן חייב
 לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה,
 אלא על קן צפור יגיעו רחמיך מאי טעמא
 לא, פליגי בה תרי אמוראי במערבא ר' יוסי
 בר אבין ר' יוסי בר זבידא, חד אמר מפני
 שמטיל קנאה במעשה בראשית וחד אמר
 מפני שעושה מדותיו רחמים ואינם אלא
 גדרות, ע"כ. *